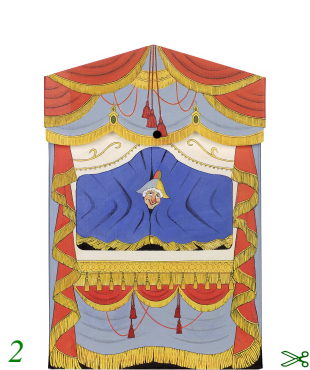

DOEPAK

DuPAK DoePAK POPPENSPE(ELMUSEUMKRUISELKRANTKRABEL) DoePAK DuPAK
Nr. 130

Een duivels genoeg: Lucifer uit een doosje

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het Poppenspe(e)lmuseum. In het traditionele *handpoppentheater* wordt vaak een *kistje* gebruikt. Het dient voor allerlei verstopt- en verschijnsspelletjes. Soms springt er een *duivel* uit omhoog. Deze bewoner van de hel is een veelvoorkomende figuur in het Europese *volks-poppenspel*. De hoofdpersonen uit de nationale poppenkasten, zoals *Jan Klaassen* en de Engelse *Mr Punch* (spreek uit: puntsj, de *u* bijna als een *a*) zijn hem echter altijd de baas. In het Duitse *marionettentheater* bijvoorbeeld laat *Hanswurst* in de studeerkamer van zijn geleerde meester *Faust* een paar duivels steeds weer tevoorschijn komen en verdwijnen met de toverwoorden 'Perlicke-Perlacka' (zie plaatje nr. 1).

Zelf eens *Lucifer* of *Mefisto* te slim af zijn? Pak een schaar, naald, stevig stukje garen van ongeveer 15 cm lang, lijm, twee lucifers en een leeg luciferdoosje. Knip de theateretiketten uit. Plak nr. 2 op de voorkant van het mini-poppenkastje, nr. 3 aan de andere kant en nr. 4 aan de achterkant van de bodem van het doosje. Knip nu ook de engert met de tweetand en de pukkel op zijn neus uit. Vouw de strip op de stippellijn naar achteren. Bevestig deze uiteinden aan de binnenkant van de lange zijden van het doosje. Prik op gelijke hoogte – en iets boven het midden – een gat in de voor- en achterkant van het theaterhoesje: zie de zwarte stip. Trek de draad door de twee gaten. Knoop aan beide uiteinden een lucifer. Schuif de bodem met daarin *Satan* van bovenaf in het theater. Trek aan het touwtje: 'poppetje gezien, kastje dicht - gordijntje open, doek!'

Natuurlijk kun je ook een andere afbeelding of figuur gebruiken – een uitgeknipte pasfoto bijvoorbeeld.

Wil je nog meer te weten komen over *attributen* en *hellevorsten* uit het internationale volkspoppenspel? Maak een reis door de wondere wereld van het poppentheater op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs. Op de websites www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl, www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2 en www.poppenspelmuseum.nl vind je informatie over het museum, de tentoonstellingen en de (boeken)collectie. Een *poppentheater-abc* geeft uitleg over de diverse poppentheatertechnieken, -figuren en -personen. Illustratie nrs. 1, 2 en 3: Hetty Paërl ©. Pastichetheater met een oud-Hollandse Jan Klaassen als *dupák* (nr. 3), beeldbewerking, tekst en realisatie: Otto van der Mieden © (2008). Veel knip-, plak- en speelplezier. Applaus!

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruielkrant en -krabbels! Een dupák (spreek uit: doepak) is een stang- en trucepop. Het nummer met de dupák wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uittrekken en slow inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupák wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doode stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupák razendsnel en met veel tumult. Dupák betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupák hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupák is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupák ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.